NUORISOTAKUUN TOTEUTUS VIRROILLA

Minna Salminen

Opinnäytetyö
Joulukuu 2013
Liiketalouden koulutusohjelma
Uudistuva yritystoiminta,
markkinointi ja talousjohtaminen

TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULU
Tampere University of Applied Sciences

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Uudistuva yritystoiminta, markkinointi ja talousjohtaminen

SALMINEN MINNA:
Nuorisotakuun toteutus Virroilla

Opinnäytetyö 28 sivua
Joulukuu 2013

Opinnäytetyö käsittelee Nuorisotakuuta, joka astui voimaan vuoden 2013 alusta luvaten jokaiselle alle 25-vuotiaalle yli kolme kuukautta työttömänä olleelle työ-, koulutus-, työpaja- tai kuntoutuspaikan kolmen kuukauden sisällä työttömyyden alkamisesta.

Opinnäytetyön ensisijaisena tavoitteena on esitellä Virtain kaupungin työllisyydenhoitoon liittyviä palveluita, verkostoa ja toimijoita sekä kuvata Työelämätutkaa - TE-toimistojen asiakasohjauksen seuranta- ja arviointijärjestelmää.

Asiasanat: TE-toimiston ohjauspalvelut, Työelämätutka, seuranta- ja arviointijärjestelmä, nuorisotyöttömyys

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration
Innovative Business, Marketing and Financial Management

SALMINEN MINNA:
Implementing Youth Guarantee in Virrat

Bachelor's thesis 28 pages
December 2013

This bachelor’s thesis deals with the Youth Guarantee which started in the beginning of the year 2013. The Youth Guarantee guarantees that each person under 25 years of age will be offered a job, a work trial, education, a workshop or rehabilitation within three months of registering as an unemployed jobseeker.

The primary objective of the thesis was to describe the services, the network and the officials in Virrat related to the management of employment and to introduce the Employment Radar – a new monitoring and assessment system for guidance services within the PES of Finland.

Key words: PES guidance services, Employment Radar, management, guidance services, youth unemployment

SISÄLLYS

1 JOHDANTO 5
2 NUORISOTAKUU 7
3 NUORISOTAKUUN TOIMEENPANO TE-HALLINNOSSA 9
3.1 Palvelut työllistymissuunnitelman mukaisesti 9
3.2 TE-palvelujen asiakkuuslinjaukset 10
3.3 Työttömien terveydenhuollon järjestäminen 13
4 ARVIOINNIN JA SEURANNAN UUSI VÄLINE – TYÖELÄMÄTUTKA 15
5 NUORISOTAKUUN TOTEUTUS VIRROILLA……..……..….18
5.1 Pirkanmaan tilannekatsaus……..18
5.2 Virtolaiset työllisyydenhoidon palvelut…….…….22
5.3 Virtain Työttömät ry:n työllistämistoiminta……....23
5.4 Sopimus työvoiman yhteispalvelusta pohjoisella Pirkanmaalla…….……24
6 POHDINTA 27
LÄHTEET 28

1 JOHDANTO

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitus on ohjelmassaan päättänyt toteuttaa nuorten yhteiskuntatakuuta niin, että jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle tarjotaan työ-, harjoittelu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta. Yhteiskuntatakuu on hallitusohjelman strategisessa toimeenpanosuunnitelmassa asetettu yhdeksi hallitusohjelman kärkihankkeeksi. Vuoden 2013 alussa käynnistetty nuorisotakuu käsittää hallitusohjelman linjaaman yhteiskuntatakuun lisäksi koulutustakuun ja nuorten aikuisten osaamisohjelman. Nuorisotakuun tavoitteena on nuoren koulutukseen ja työmarkkinoille sijoittumisen edistäminen, nuorten työttömyyden pitkittymisen ehkäiseminen, nuorten syrjäytymisvaaraan liittyvien tekijöiden tunnistaminen sekä varhainen puuttuminen nuorten syrjäytymiskehitykseen.

Työ- ja elinkeinoministeriön raportin mukaisesti Suomessa oli vuonna 2012 noin 110 000 20 – 29-vuotiasta nuorta, joilla ei ollut perusasteen jälkeistä tutkintoa. Toisen asteen tutkinnon puute on merkittävin yksittäinen tekijä työmarkkinoilta ja yhteiskunnasta syrjäytymisessä. Raportin mukaan yhteiskunnasta syrjäytyneitä, ilman toisen asteen tutkintoa olevia nuoria on noin 40 000, joista täysin tilastojen ulkopuolisia ”kadonneita” on noin 25 000. He muodostavat syrjäytyneiden ns. ”nuorten kovan ytimen”, koska he eivät ole koulutuksessa, työelämässä tai edes työnhakijoina. Raportin mukaan jatkokoulutukseen ja työhön siirtymisiä hidastavia terveys- ja mielenterveysongelmia on paljon; syrjäytymisen ehkäisy on tärkeää kansantalouden kannalta – nuorten syrjäytyminen maksaa yhteiskunnalle satoja miljoonia euroja vuodessa. Raportin mukaan suuria haasteita ovat sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä koulutuspaikkojen riittämättömyys sekä puutteet viranomaisten vastuiden määrittelyssä. (Nuorten yhteiskuntatakuu 2012, 6.)

Opinnäytetyön tekijä rajasi koskemaan TE-hallinnon tuetun työllistymisen palvelulinjan palvelujen toteuttamista palvelulinjan asiakastyössä. Hän kuvasi, miten TE-hallinnon asiakastyötä ohjaavassa lainsäädännössä (julkinen työvoima- ja yrityspalvelulaki 916/2012) ja ohjeistuksessa (TEM/2551/00.03.05.02/2013) määritellään työ- ja elinkeinohallinnon palvelut alle 25-vuotiaille nuorille. Lisäksi hän kuvasi työttömien terveydenhuollon järjestämisvastuita nykyisen ohjeistuksen valossa.

Opinnäytetyön tekijä on työskennellyt työ- ja elinkeinohallinnon palveluksessa vuodesta 1990 alkaen ensin Virtain työvoimatoimistossa ja sittemmin organisaatiomuutosten myötä Pohjois-Pirkanmaan työvoimatoimistossa ja vuoden 2013 alusta Pirkanmaan työ- ja elinkeinotoimiston palveluksessa. Nuorisotakuun toteuttaminen tuetun työllistymisen palvelujen palvelulinjalla Virroilla on osa hänen työnkuvaansa. Hänen näkemyksensä työllisyydenhoidosta, työvoiman saatavuuden turvaamisesta ja syrjäytymisen estämisestä pohjautuvat tähän yli kahdenkymmenen vuoden käytännön asiakastyökokemukseen.

Opinnäytetyössä käsitellään aluksi nuorisotakuuta yleisemmin ja kuvataan TE-hallinnon asiakkuuslinjaukset tuetun työllistymisen palvelulinjan osalta. Opinnäytetyön tekijä kuvaa, miten nuorisotakuuta toteutetaan Virroilla ja hän pyrkii kuvaamaan virtolaista toimijakenttää yksilöllisempää tukea tarvitsevien alle 25-vuotiaiden nuorten palveluissa. Lisäksi hän esittelee Työelämätutkan; TE-palvelujen ohjauksen ja arvioinnin työkalun sekä TYP-tyyppisen palvelun, joka käynnistyy vuonna 2014 pohjoisella Pirkanmaalla.

2 NUORISOTAKUU

Hallituksen linjaamasta nuorten yhteiskuntatakuusta, koulutustakuusta ja nuorten aikuisten osaamisohjelmasta käytetään vuoden 2013 alusta alkaen yhtä käsitettä nuorisotakuu. Nuorisotakuun tavoitteena on auttaa nuoria pääsemään koulutukseen ja työelämään. Nuorisotakuun onnistunut toteutus edellyttää valtion ja kuntien viranomaisten, elinkeinoelämän ja järjestöjen yhteistyötä. Takuun toteutumisen keinoja ovat nuorten työvoima- ja elinkeinopalvelut (TE-palvelut), koulutustakuun toimet, nuorten aikuisten osaamisohjelma, nuorten työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö ja kuntoutuspalvelut mukaan lukien kuntien sosiaali- ja terveyspalvelut. Nuorisotakuun yhtenä periaatteena on, että nuoria kuullaan ja että nuoret voivat vaikuttaa oman elämänsä kulkuun. Vuoden alussa voimaan tullut nuorisotakuu pyrkii takaamaan jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle koulutus-, työ- tai kuntoutuspaikan kolmen kuukauden sisällä. Nuorisotakuu koskee kaikkia alle 25-vuotiaita, joilla ei ole työtä tai koulutusta. Vuoden 2013 alusta alkaen uutta on se, että nuorisotakuu koskee myös 25 - 29 -vuotiaita vastavalmistuneita. Molemmille ryhmille kohdennetaan tehokkaasti työllistymistä edistäviä palveluja. Vuoden 2012 aikana työttömiksi jääneet vastavalmistuneet 25 - 29 -vuotiaat tulivat nuorisotakuun piiriin 1.1.2013 alkaen. Heidän osaltaan takuun toteutuminen eli työttömyyden keston laskeminen aloitettiin vuoden alusta.

Nuorisotakuun toimeenpanovastuu on jaoteltu hallinnonaloittain. Hallinnollisen vastuun selkeyttämiseksi nuorisotakuu on jaettu työ-, koulutus- ja nuorisopolitiikan vastuualueisiin. Koulutuspolitiikan osio käsittää koulutustakuuseen ja nuorten aikuisten osaamisohjelmaan liittyvän osan nuorisotakuusta ja se kuuluu opetus- ja kulttuuriministeriön vastuulle. Työ- ja elinkeinoministeriön vastuualueina ovat työpolitiikkaan kuuluvat asiat. Käytännössä TE-hallinnon vastuualueisiin kuuluvat niiden nuorten palvelut, joiden ensisijainen tavoite on työllistyminen. Nuorisopolitiikan keinoin on tarkoitus palvella etsivän työn ja nuorten työpajatoiminnan kohderyhmää. Tässä kohderyhmässä korostuvat elämänhallintaan, räätälöityihin polkuihin ja moniammatilliseen yhteistyöhön liittyvät palvelut. (Nuorten yhteiskuntatakuu 2012, 49.)

Yhteiskuntatakuuta täydennetään koulutustakuulla, joka astui voimaan vuoden 2013 alusta (OKM). Koulutustakuu otettiin kokonaisuudessaan käyttöön syksyllä 2013, jolloin yhteishaun tietojärjestelmä oli uudistettu. Nuorten aikuisten osaamisohjelmassa

tulleet uudet aloituspaikat ovat käytettävissä jo 2013 ja siitä eteenpäin. Nämä paikat koskevat kouluttamattomia alle 30-vuotiaita nuoria. (OKM.)

Nuorisotakuu tarkoittaa nuoren kannalta hänen kanssaan yhteistyössä tehtävää suunnitelmaa, joka tukee hänen palveluprosessiaan ja sisältää ennen kolmen kuukauden työttömyyttä tarjottavia palveluja. Tavoitteena on aina työllistyminen tai koulutukseen hakeutuminen. Keskeistä nuorisotakuussa on nuoren palvelutarpeen arvioiminen ensimmäisessä haastattelussa, nuoren yksilöllisten jatkosuunnitelmien tukeminen ja työllistymissuunnitelman laatiminen yhdessä nuoren kanssa sekä palvelujen tarjoaminen mahdollisimman pian, jotta nuoren työttömyys ei pitkittyisi.

3 NUORISOTAKUUN TOIMEENPANO TE-HALLINNOSSA

Nuorisotakuun toimintamalli edellyttää, että TE-hallinto tehostaa nuorten palveluprosessia. Jokaiselle alle 25-vuotiaalle ja jokaiselle alle 25 - 29 -vuotiaalle vastavalmistuneelle työttömälle nuorelle on tarjottava hänen omaan tilanteeseensa sopiva aktiivinen vaihtoehto viimeistään silloin, kun työttömyys on yhtäjaksoisesti jatkunut kolme kuukautta.

Kaikkien nuorille suunnattujen palvelujen tavoitteena on tukea nuorten kestäviä ura-ratkaisuja, eikä ainoastaan katkaista nuorten työttömyyttä. Onnistunut lopputulos edellyttää myös nuorilta omaa aktiivisuutta. TE-palveluissa noudatetaan lakia julkisesta työvoima- ja yrityspavelusta (916/2012) sekä työttömyysturvalakia (1290/2002).

3.1 Palvelut työllistymissuunnitelman mukaisesti

TE-palvelujen onnistumiseksi on tärkeää, että huomio kiinnitetään ensisijaisesti nuoren palvelutarpeen arviointiin ja nopeaan palveluprosessiin hyödyntämällä laajaa olemassa olevaa palveluvalikoimaa. Palvelutarpeen kartoituksen pohjalta TE-hallinnon asiantuntija laatii yhdessä nuoren kanssa työllistymissuunnitelman mahdollisimman pian nuoren ilmoittauduttua työttömäksi työnhakijaksi. Kartoitus on tehtävä viimeistään kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta (Julkinen työvoima- ja yrityspalvelulaki 916/2012). Työllistymissuunnitelmaa tarkennetaan tapaamalla nuorta palvelutarpeen mukaan. Nuorelle on tarjottava ennen kolmen kuukauden yhtäjaksoista työttömyyttä aktiivitoimia työllistymisen edistämiseksi, jos näin ei ole tapahtunut ennen sitä. Työllistymissuunnitelmassa sovitut palvelut on sovittu TE-toimistossa yhdessä nuorta kuunnellen, joten ne velvoittavat kumpaakin osapuolta. Jos nuorella ei ole ammatillista koulutusta, ensisijainen vaihtoehto koulutuksen hankkimiseksi on ammatillisia valmiuksia antava koulutus. Koulutuksen valintaan voidaan käyttää apuna esimerkiksi työkokeilua, uravalmennusta sekä ammatinvalinta- ja uraohjausta. Verkko- ja puhelinpalvelut ovat kaikkien nuorten käytettävissä (Koulutuslinja, koulutusneuvonta Facebookissa, Uralinja, AVO-ammatinvalintaohjelma, Ammattinetti). Työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa tarjotaan myös tarvittaessa seuraavia palveluja: työnhakuvalmennus, työhönvalmennus, työvoimakoulutus, koulutuskokeilu, starttiraha (yritystä perustavalle)

tai palkkatuettu työ (Sanssi-kortti). Työkokeiluun voidaan ohjata ammattitaidottomia nuoria työ- ja koulutusvaihtoehdon selvittämiseksi.

3.2 TE-palvelujen asiakkuuslinjaukset

Työ- ja elinkeinoministeriön TE-palvelujen asiakkuuslinjausten mukaisesti TE-toimiston yhdenmukainen palvelumalli perustuu kolmeen palvelulinjaan ja yrityslähtöisyyden vahvistamiseen. Asiakkuuslinjausten tavoitteena on täsmentää palvelulinjoilla tehtävää työtä, yhdenmukaistaa asiakasohjauksen kriteereitä sekä varmistaa TE-palvelujen asiakaslähtöisyyttä ja toimintatapojen yhdenmukaisuutta. TE-toimiston kaikkien palvelulinjojen ydintavoite on yritysten ja työnantajien työvoiman saatavuuden turvaaminen ja työnhakijoiden nopean työllistymisen edistäminen. Palvelulinjoittain eriytyvällä palvelumallilla varmistetaan asiakkaiden palvelutilanteen mukainen palvelu ja eri palvelukanavien hyödyntäminen asiakkaan palvelutilanteen mukaisesti.

TE-palvelujen ydinprosesseja ovat palvelulinjat. Valtakunnallisilla ydin- ja avainprosesseilla ja niiden osaprosesseilla on yhteiset valtakunnalliset periaatteet.

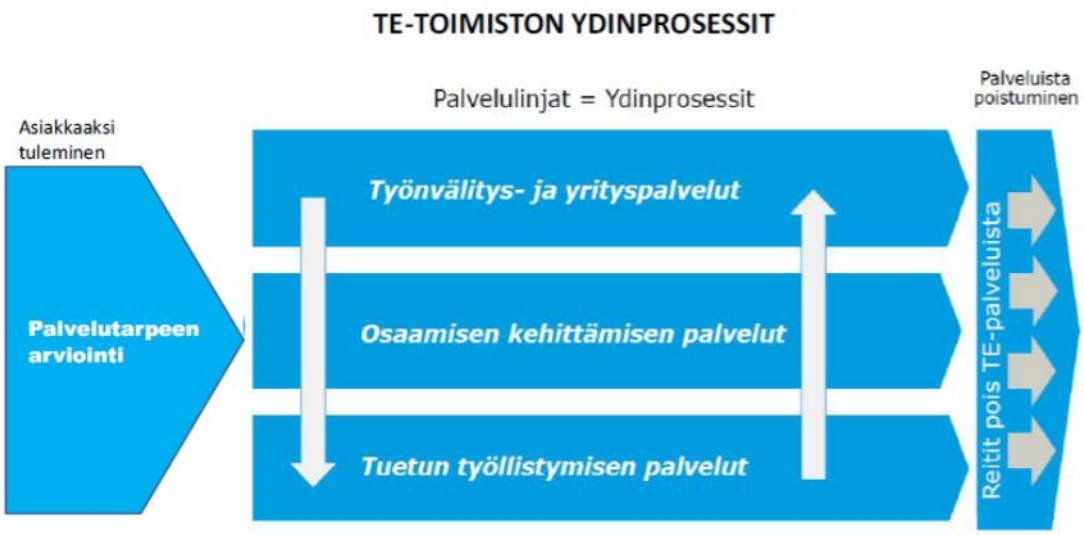

KUVIO 1. TE-palvelujen asiakkuuslinjaukset. TEM/2251/00.03.05.02/2013

Kaikkien asiakkaiden palvelulinja määräytyy asiakkaan palvelutarpeen mukaan. Kaikki julkiset työvoima- ja yrityspalvelut ovat käytettävissä jokaisella palvelulinjalla, mutta palvelujen käyttö painottuu eri tavoin eri palvelulinjoilla. (TE-palvelujen asiakkuuslinjaukset, TEM 2013.)

Asiakkuuden alkaminen ja palvelutarpeen arviointi palvelun perustana

Työnhakijan asiakkuus alkaa, kun hän aloittaa työnhakunsa verkossa tai henkilökohtaisesti TE-toimistossa. Asiakkuuden alussa selvitetään työnhakijan osaaminen, tilanne, työnhakuun vaikuttavat tekijät sekä työnhakua koskevat tavoitteet ja toiveet. Tavoitteena on saada asiakkaasta tietoja palvelulinjan määrittämiseksi ja sopivien palvelujen tarjoamiseksi. Jos asiakas aloittaa työnhakunsa verkossa, TE-toimisto vastaa ensimmäisestä yhteydenotosta asiakkaaseen palvelutarpeen arvioimiseksi. TE-toimisto ottaa yhteyttä asiakkaaseen kahden viikon sisällä työnhaun alkamisesta. Asiakkuuden alkaessa arvioidaan palvelutarve. Julkisia työvoima- ja yrityspalveluja tarjotaan asiakkaan arvioidun palvelutarpeen perusteella. Palvelutarve määräytyy asiakkaan ja TE-toimiston yhteistyönä. Palvelutarpeen arvioimisen lähtökohtana on asiakkaan kokonaistilanteen ja tavoitteiden monipuolinen kartoittaminen. Asiakkaan palvelutarvetta arvioidaan säännöllisesti koko asiakkuuden ajan. Työnhakijan haastattelu ja työllistymissuunnitelma tehdään palvelulinjalla. Palvelulinjalla määritellään tarkemmin ne palvelut, joiden avulla asiakkaan työllistymistä edistetään. TE-toimiston asiantuntija arvioi asiakkaan kokonaistilannetta ja osaamista suhteessa työmarkkinatilanteeseen. Asiantuntija arvioi, millaisia työllistymisvaihtoehtoja asiakkaan osaaminen mahdollistaa. Tarvittaessa asiakas ohjataan suoraan osaamisen kehittämisen tai tuetun työllistymisen palvelulinjalle, jotta asiakkuus ei turhaan pitkity. Asiantuntija sopii asiakkaan kanssa siitä, minkä palvelulinjan palvelut vastaavat parhaiten hänen palvelutarvettaan. (TE-palvelujen asiakkuuslinjaukset, TEM 2013.)

Tuetun työllistymisen palvelut -palvelulinjan asiakkaana on työnhakija, joka tarvitsee keskimääräistä enemmän yksilöllistä tukea ja/tai moniammatillista palvelua avoimille työmarkkinoille työllistyäkseen. Asiakkaan työllistymisen haasteet johtuvat avointen työpaikkojen tai osaamisen puutteiden lisäksi seikoista, jotka aiheuttavat keskimääräistä suuremman tuen tarpeen. Asiakkaalla voi olla työllistymiseen vaikuttavia erilaisia työ- tai toimintakyvyn rajoitteita tai elämäntilanteeseen liittyviä ongelmia.

Monelle palvelulinjan asiakkaalle avoimille työmarkkinoille sijoittuminen tarkoittaa sitoutumista pitkäkestoiseen työmarkkinavalmiuksien kehittämiseen. Työnhakijan palvelu muotoutuu joustavasti asiakkaan tarpeiden ja tilanteiden muutosten mukaan. Asi-

antuntija hyödyntää työssään moniammatillista toimijaverkostoa ja ulkopuolisia palveluntuottajia. Moniammatillisessa yhteistyössä on tärkeä sopia, mikä taho kussakin vaiheessa vie prosessia eteenpäin. Palvelulinjan asiakkaita palvellaan sekä TE-toimistoissa että työvoiman palvelukeskuksissa. Palvelun järjestäminen edellyttää TE-toimiston ja työvoiman palvelukeskuksen välisen rajapinnan määrittämistä erityisesti siitä näkökulmasta, ketkä asiakkaat ohjataan ja miten työvoiman palvelukeskukseen ja keitä palvellaan TE-toimistossa tuetun työllistymisen palvelulinjalla. Ensisijaisena lähtökohtana on että moniammatillista yhteispalvelua tarvitsevat asiakkaat ohjataan työvoiman palvelukeskukseen. (TE-palvelujen asiakkuuslinjaukset, TEM 2013.)

KUVIO 2. TE-palvelujen asiakkuuslinjaukset. TEM/2251/00.03.05.02/2013

TE-toimiston asiantuntija pyrkii yhdessä asiakkaan ja tarvittaessa verkostokumppaneiden kanssa katoittamaan asiakkaan elämän kokonaistilanteen, tunnistamaan hänen voimavarojaan sekä arvioimaan tarvetta pitkäkestoiselle ja kokonaisvaltaiselle henkilökohtaiselle ohjaukselle sekä moniammatilliselle tuelle. Asiakas ohjataan tarvittaessa terveystarkastukseen työkyvyn selvittämistä varten.

Asiakkaan työllistymisen polkua tarkastellaan neljän päävaiheen kautta:

- kuntoutumisvaihe
- suunnan ja tavoitteiden selkeyttäminen
- osaamisen hankkiminen
- työllistyminen ja sen tueksi tarvittavat palvelut

Kuntoutumisvaiheessa keskeistä on asiakkaan terveydentilaan ja arjen elämänhallintaan liittyvien asioiden ratkaiseminen. Kuntoutumisvaiheessa päävastuu prosessin etenemisestä voi olla kunnan sosiaalityössä (sosiaalinen kuntoutus) ja terveydenhuollolla (lääkinnällinen kuntoutus). Palveluna kuntoutusvaiheessa voi olla esim. kuntouttava työtoiminta. TE-toimiston rooli muuttuu aktiiviseksi, kun asiakkaan kuntoutuminen on edennyt ja hänellä on valmiudet osallistua julkisiin työvoimapalveluihin.

Palvelulinjan asiakkaat tarvitsevat tukea ja ohjausta tulevaisuuden suunnan ja tavoitteiden hahmottamisessa. Vastuuasiantuntija ohjaa ja seuraa asiakkaan prosessin etenemistä säännöllisesti työllistymissuunnitelmassa sovitulla tavalla ja yhteistyössä prosessiin osallistuvien verkostokumppanien kanssa. (TE-palvelujen asiakkuuslinjaukset, TEM 2013.)

3.3 Työttömien terveydenhuollon järjestäminen

Työttömillä on työssä käyviä enemmän terveydellisiä ongelmia ja monet terveydelliset riskit lisääntyvät työttömyyden pitkittymisen myötä. Heillä on lisääntynyt tarve terveyttä ja työkykyä edistäviin ja palauttaviin palveluihin. Jos sairaudet ja kuntoutustarve jäävät työttömillä tunnistamatta, riski syrjäytyä työmarkkinoilta kasvaa. Kunnalla on kansanterveydellinen tehtävä edistää ja ylläpitää väestön terveyttä, hyvinvointia, työ- ja toimintakykyä sekä sosiaalista turvallisuutta ja kaventaa väestöryhmien välisiä terveyseroja. Työttömien ehkäisevät terveyspalvelut ovat tärkeä osa tätä kunnan tehtävää. Terveydenhuoltolain (1326/2010, 13 §) mukaan kunnan on järjestettävä tarpeelliset terveystarkastukset alueensa asukkaille heidän terveytensä ja hyvinvointinsa seuraamiseksi ja edistämiseksi. Terveysneuvonnan ja terveystarkastusten on tuettava työ- ja toimintakykyä ja sairauksien ehkäisyä sekä edistettävä mielenterveyttä ja elämänhallintaa. Terve-

ysneuvonta ja terveystarkastukset on järjestettävä myös opiskelu- tai työterveyshuollon ulkopuolelle jääville nuorille ja työikäisille.

Terveysneuvonnan ja terveystarkastusten on tuettava työ- ja toimintakykyä ja sairauksien ehkäisyä sekä edistettävä mielenterveyttä ja elämänhallintaa. Uuden mielenterveys- ja päihdesuunnitelman mukaan työttömien terveystarkastuksiin tulee sisältyä myös systemaattinen mielenterveys- ja päihdearvio ja terveystarkastusten toteutumista on tehostettava (STM 2012, Ehdotukset mielenterveys- ja päihdetyön kehittämiseksi vuoteen 2015). Työttömien työ- ja toimintakyky tulee arvioida tarvittaessa työttömyyden eri vaiheissa perusterveydenhuollossa ja tarpeen vaatiessa erikoissairaanhoidossa. Erityisesti syrjäytymisriskissä olevat työttömät tulee tunnistaa ja ohjata tarvitsemiinsa terveyspalveluihin. Työttömien terveyden ja työkyvyn tukeminen edellyttää perusterveydenhuollon, sosiaalitoimen sekä työ- ja elinkeinohallinnon (TE-toimiston) ja Kelan tiivistä yhteistyötä, jotta kullekin työttömälle löydetään sopivat ratkaisut. TE-toimisto, työvoiman palvelukeskus, Kela tai sosiaalitoimi voi ohjata työttömän kunnan terveydenhuoltoon, jos työttömällä ilmenee terveyteen liittyviä ongelmia. TE-toimiston tehtävänä on tukea työttömän työllistymistä ja etsiä hänelle terveydentilaan soveltuvaa työtä. Kela arvioi työttömän tilannetta sairaus- ja työkyvyttömyysetuuksien sekä kuntoutuksen näkökulmasta ja sosiaalitoimi toimeentulotuen ja sosiaalisen kuntoutuksen näkökulmasta. Työttömän työhön sijoittumismahdollisuuksia alentavien työ- ja toimintakykyyn liittyvien tekijöiden ilmetessä on hyvä järjestää yhteinen neuvonpito, johon osallistuvat työtön työnhakija, TE-toimiston edustaja, terveydenhuollon edustaja (lääkäri tai terveydenhoitaja) ja mahdollisesti muiden tahojen, esimerkiksi sosiaalihuollon ja Kelan edustaja. Yhteistyössä voi hyödyntää lakisääteistä kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmää (49/2003), jollainen tulee olla jokaisessa kunnassa.

4 ARVIOINNIN JA SEURANNAN UUSI VÄLINE – TYÖELÄMÄTUTKA

Spangar, Arnkil, Keskinen, Vanhalakka-Ruoho, Heikkilä, Pitkänen (2013, 5) ovat kehittäneet TE-toimistojen ohjauspalvelujen seurannan ja arvioinnin välineeksi Työelämätutkan. Työelämätutka on visuaalinen väline, johon on identifioitu asiakkaan työelämäsuhteen onnistuneen etenemisen näkökulmasta tutkimusryhmän keskeisiksi päättelemät ja käytännön asiakastyössä testatut kahdeksan ulottuvuutta. Ulottuvuudet ovat ”tavoitteeni ja vaihtoehtoni ovat selkeät”, ”luotan mahdollisuuksiini”, ”käytän aktiivisesti erilaisia hakutapoja työhön ja koulutukseen”, ”olen joustava työ- ja koulutusvaihtoehtojen suhteen”, ”osaamiseni on työelämään riittävä”, ”työkykyni ja voimavarani ovat riittävät”, ”saan tukea minulle läheisiltä ihmisiltä”, ”työssä käyntiin tarvittavat aineelliset ja taloudelliset tekijät (esimerkiksi auto, tietokone, kännykkä) ovat kunnossa”. Lisäksi Työelämätutka sisältää ”Villin kortin” eli asiakaskohtaisen ulottuvuuden – ”asia, jonka ratkaiseminen vaikuttaa tilanteeni edistymiseen” – jonka kautta asiakas voi tarvittaessa nimetä itselleen jonkin muun tärkeän työelämäsuhteeseensa vaikuttavan ulottuvuuden. Asiakas arvioi tilannettaan kunkin ulottuvuuden suhteen asteikolla 1-5, jossa 5 merkitsee, että asiakkaan voimavarat ovat hyvät kyseisellä ulottuvuudella, 1 päinvastaista tilannetta, jossa asiakkaalla ei ole juurikaan voimavaroja kyseisellä ulottuvuudella. (Spangar ym. 2013, 17.)

Työelämätutka kehitettiin välineeksi, jonka avulla saadaan esiin asiakkaan voimavaroja samalla kun tehdään näkyväksi myös hänen työelämän ”siirtymätilannettaan” hidastavia tekijöitä. Työelämätutkan ulottuvuudet koostuvat kahdeksasta ohjausprosessin etenemistä kuvaavasta ilmansuunnasta. Lisäksi Työelämätutkassa on yksi ennalta määrittelemätön ulottuvuus: ”Asia, jonka ratkeaminen vaikuttaa tilanteeni edistymiseen”, joka on tarkoitettu kuvaamaan sellaista asiakkaalle tärkeää yksilöllistä teemaa, joka ei sisälly valmiiksi määriteltyihin ulottuvuuksiin. Tarvittaessa asiakas ja ohjaaja nimeävät teeman siten, että sitä voidaan arvioida asteikolla 1-5 samalla tavalla kuin muitakin ulottuvuuksia. Työelämätutkan ulottuvuudet pyrkivät luotaamaan asiakkaan tilanteeseen vaikuttavia tekijöitä useasta eri näkökulmasta samanaikaisesti. Ulottuvuudet koostuvat siten käsitteellisesti monitasoisista ilmiöistä. Ulottuvuudet muodostavat toisistaan riippumattomia kokonaisuuksia, positiivinen muutos jollain alueella heijastuu samanaikaisesti muihin ulottuvuuksiin. (Spangar ym. 2013, 19.)

Osa ulottuvuuksista liittyy yksilön asenteisiin, osaamiseen ja toimintatapoihin: Luotan mahdollisuuksiini, Olen joustava työ- ja koulutusvaihtoehtojen suhteen, Käytän aktiivisesti erilaisia hakutapoja työhön ja koulutukseen. Osa ulottuvuuksista kuvaa myös yksilön suhdetta (työ)elämään: Osaamiseni on työelämään riittävä, ”Tavoitteeni ja vaihtoehtoni ovat selkeät”, ”Työkykyni ja voimavarat ovat riittävät työelämään”. Osa ulottuvuuksista kuvaa asiakkaan elämänkenttää ja siihen sisältyviä voimavaroja: Saan tukea minulle tärkeiltä ihmisiltä, Työssä käyntiin tarvittavat aineelliset tekijät ovat kunnossa. Kuviossa 3 kuvataan Työelämätutkan kahdeksaa ulottuvuutta. Ohjaustyötä tekevät korostavat motivaatiota keskeisenä asiakkaan etenemistä edistävänä tai heikentävänä elementtinä. Motivaatio ei ole Työelämätutkassa erillisenä ulottuvuutena, vaan se ”kätkeytyy” Työelämätutkan kokonaisuuteen. Erityisesti ulottuvuudet ”Tavoite”, ”Usko mahdollisuuksiin”, Läheisten tuki”, ”Aktiivisuus” ja ”Joustavuus” heijastavat motivoituneisuutta. (Spangar ym. 2013, 20.)

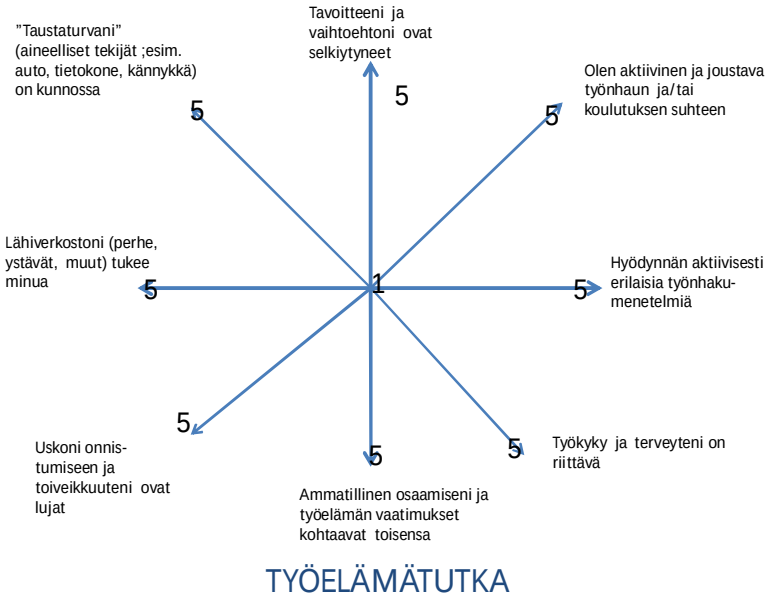

KUVIO 3. Asiakkaan Työelämätutka (Spangar ym. 2013, 47)

Työelämätutka osaksi ohjaustyötä

Spangar ym. painottavat, että Työelämän tutka on väline, joka auttaa saamaan asiakkaan työelämäsuhteen liikettä ja ohjausprosessia näkyväksi ja arvioitavaksi. Se on samalla palvelutarpeen arviointia ja ohjauksellista työotetta palveleva väline. Työelämätutkan

optimaalinen käyttö edellyttää henkilökunnan osaamisen vahvistamista, mikä samalla varmistaa palvelu-uudistuksen toteuttamisen strategisten tavoitteiden mukaisesti. Palvelu-uudistuksen edellyttämässä osaamisessa korostuvat asiakaslähtöisyyden toteuttaminen konkreettisissa palvelutilanteissa, prosessityöskentelyn omaksuminen ja asiakasprosessien systemaattinen seuranta, oman työn systemaattinen, kokonaisvaltainen tarkastelu ja arviointi osana toiminnan sisäistä ja ulkoista palvelukokonaisuutta sekä osallistuminen oman toiminnan ohjaamiseen, johtamiseen ja kehittämiseen. Palvelu-uudistuksen lähtökohdat, siirtyminen tuotelähtöisestä palvelusta asiakaslähtöiseen palveluun ja asiakkaiden toimijuuden tukeminen, edellyttävät osaamista, joka luo pohjan myös Työelämätutkan monipuoliselle hyödyntämiselle. Jotta Työelämätutka ei muodostu mekaaniseksi itsetarkoitukseksi, se on ymmärrettävä osaksi ohjaustyötä, asiakkaan itseymmärryksen ja aktiivisuuden lisäämisen välineeksi. Samalla se on myös ohjaajan työväline sekä asiakkaan palvelutarpeen arvioinnissa että ohjausprosessin arvioinnissa. Ohjauksellisen otteen vahvistuminen mahdollistaa sen, että Työelämätutkaa käytetään joustavasti erilaisissa asiakastilanteissa eri painotuksin ja sen tuottama informaatio osataan nähdä asiakkaan ja/tai ohjaajan tulkintana asiakkaan senhetkisestä kokemuksellisesta tilanteesta eikä ”objektiivisena totuutena”. Tähän liittyy myös Työelämätutkan luonteen ymmärtäminen asiakkaan työelämäsuhteen liikettä kuvaavana menetelmänä. (Spangar ym. 2013, 84.)

5 NUORISOTAKUUN TOTEUTUS VIRROILLA

Kunnallisen nuorisotyön tulevaisuusodotukset 2013 -raportin mukaan kunnallisen nuorisotyön yhteiskunnallinen merkitys kasvaa seuraavan viiden vuoden aikana. Viranhaltijat kokevat saavansa entistä enemmän tukea kuntansa nuorisoasioista vastaavalta luottamuselimeltä, ja myös arvostus nuorisotyötä kohtaan on kasvanut. Julkinen keskustelu nuorisotakuusta ja nuorten kasvavasta syrjäytymisestä nousevat vahvasti esille viranhaltijoiden nuorisotyön merkitystä koskevissa perusteluissa. Avoimista vastauksista heijastuu kaksi näkökulmaa: toisaalta se on lisännyt nuorisotyön arvostusta ja herättänyt, ehkä pakottanutkin, luottamushenkilöitä yhä enemmän kiinnittämään huomiota nuorten tilanteeseen. Nuorisotakuu on vakiinnuttanut etsivän nuorisotyön ja monialaiset yhteistyöverkostot osaksi kunnallista nuorisotyötä. Samalla ne ovat viemässä nuorisotyötä koko ajan lähemmäksi sosiaalitointa. (OKM, Etusivu-verkkolehti.)

NUORISOTAKUUN SEURANTA TAMMI-LOKAKUU 2012 JA 2013 / VIRRAT

Alle 25-vuotiaat työttömät sukupuolen mukaan

	vuosi 2012			vuosi 2013			muutos yht 2012-13	
	miehet	naiset	yht	miehet	naiset	yht	määrä	%
tammi	44	15	**59**	27	19	**46**	-13	-22,0
helmi	45	16	**61**	25	14	**39**	-22	-36,1
maalis	38	19	**57**	20	15	**35**	-22	-38,6
huhti	28	21	**49**	21	24	**45**	-4	-8,2
touko	19	19	**38**	17	19	**36**	-2	-5,3
kesä	29	17	**46**	27	17	**44**	-2	-4,3
heinä	24	17	**41**	28	21	**49**	8	19,5
elo	23	13	**36**	24	26	**50**	14	38,9
syys	29	12	**41**	27	18	**45**	4	9,8
loka	31	10	**41**	17	21	**38**	-3	-7,3
keskiarvo	**31**	**16**	**47**	**23**	**19**	**42**	**-5**	**-10,6**
%-osuus	66,0	34,0		54,8	45,2			

Pirkanmaan TE-toimisto, Hannu Antikainen

5.1 Pirkanmaan tilannekatsaus

Pirkanmaalla oli lokakuun 2013 viimeisenä päivänä 31 398 työtöntä työnhakijaa. Vuotta aiempaan verrattuna työttömien määrä lisääntyi 5 214 henkilöllä (20 %). Kasvutrendi kääntyi lokakuussa alenevaan suuntaan, sillä työttömyyden vuositason kasvu oli Pir-

kanmaalla yhtäjaksoisesti maalis-syyskuun ajan 5 500 – 5 700 henkilöä. Pirkanmaan TE-toimiston työttömien osuus työvoimasta oli 13,1 %, mikä oli edelleen korkeampi kuin koko maan työttömyysaste 11,1 %. Työttömyysasteen ero koko maahan pysyi samana (2 % -yksikköä) kuin syyskuussa. Työttömyydessä tapahtui vuositasolla kasvua kaikissa muissa kunnissa paitsi Virroilla ja Mänttä-Vilppulassa. Pirkanmaan alhaisin työttömyysaste 8,6 % oli edelleen Sastamalassa ja korkein 15,7 % Tampereella. Lokakuun aikana oli tarjolla yhteensä 5 004 työpaikkaa, joista uusia paikkoja oli 3 149. Uusien työpaikkojen määrä väheni viime vuodesta 105 paikalla (-3 %). Kuljetusalan työpaikkojen määrä kasvoi huomattavasti viime vuodesta, mikä johtui siitä, että Itella haki lokakuun lopussa 350 jouluapulaista Tampereen postikeskukseen. Postinjakelutyöt tilastoidaan pääryhmän kuljetus ja liikenne alle. Työttömien kokonaismäärässä mukana olevien lomautettujen määrä kasvoi viime vuodesta 933 henkilöllä (+68 %) ja myös ns. ryhmälomautetut ovat henkilökohtaisesti työnhakijoina TE-toimistossa. Lokakuussa työllistettiin palkkatuella ja starttirahalla 495 henkilöä, työvoimakoulutukseen pääsi 452 henkilöä ja työllistymistä edistävän palvelun aloitti 766 henkilöä. Kuukauden lopussa työllistettynä, työvoimakoulutuksessa ja muissa palveluissa oli yhteensä 8 785 henkilöä. Pirkanmaan työttömyyden lokakuun 2013 kuukauden aikainen kausiluonteinen kasvu oli 417 henkilöä, kun vuosi sitten vastaava muutos oli + 971 henkilöä. Tampereen työttömien määrä kasvoi kuukausitasolla ainoastaan 24 henkilöllä ja vuosi sitten ko. lisäys oli 355 henkilöä. Työttömyys kasvoi lokakuussa 2013 kausiluonteisesti kaikissa muissa 10 000 – 16 000 henkilön työvoiman kunnissa paitsi Lempäälässä, jossa vähenemä oli 4 henkilöä. Työttömien määrä lisääntyi lokakuussa 2013 kausiluonteisesti kaikissa 4 000-10 000 henkilön työvoiman kunnissa sekä kaikissa muissa 2 100-4 000 henkilön työvoiman kunnissa paitsi Urjalassa, jossa alenema oli 9 henkilöä.

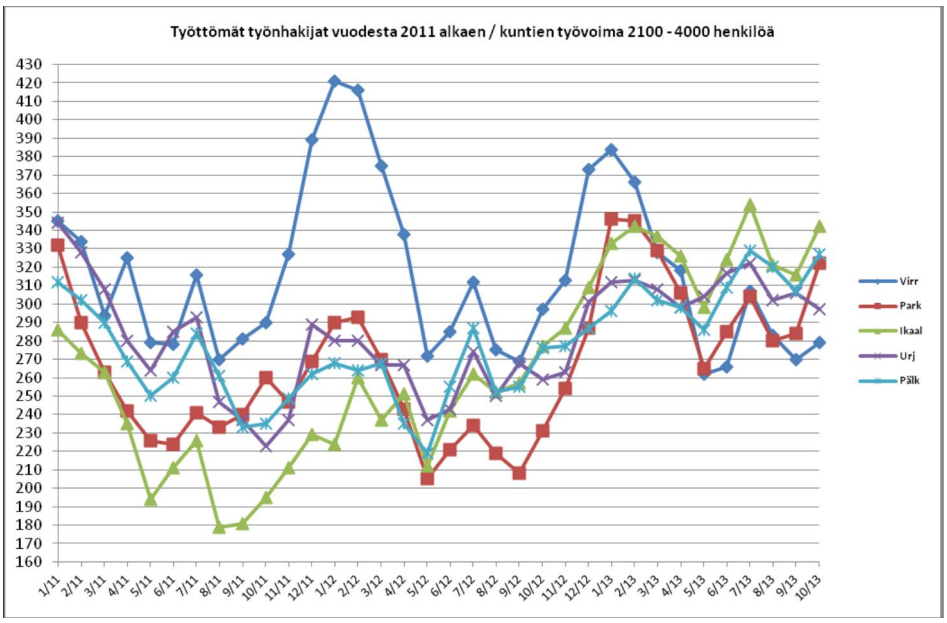

KUVIO 4. Työ- ja elinkeinoministeriö, Työnvälitystilasto
Pirkanmaan te-toimisto Hannu Antikainen

Pirkanmaan rakennetyöttömien (= pitkäaikaistyöttömät, toistuvaispitkäaikaistyöttömät, palvelun jälkeen työttömiksi jääneet ja palvelulta palvelulle siirtyneet) määrä kasvoi vuoden takaisesta 2697 henkilöllä (18 %). Yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleiden määrän vuositason lisäys oli 3226 henkilöä (43 %). Pitkäaikaistyöttömyyden vuositason kasvuvauhti hidastui hieman.

Rakennetyöttömyys väheni paikallisesti huomattavasti Mänttä-Vilppulassa, Virroilla ja Vesilahdella sekä hieman Juupajoella ja Valkeakoskella. Pitkäaikaistyöttömien määrä aleni Mänttä-Vilppulassa ja Virroilla.

Työttömien nuorten määrä väheni vuositasolla Mänttä-Vilppulassa, Lempäälässä, Ruovedellä, Urjalassa ja Virroilla. Yli 50-vuotiaiden työttömyydessä oli hieman alenemaa Virroilla ja Mänttä-Vilppulassa.

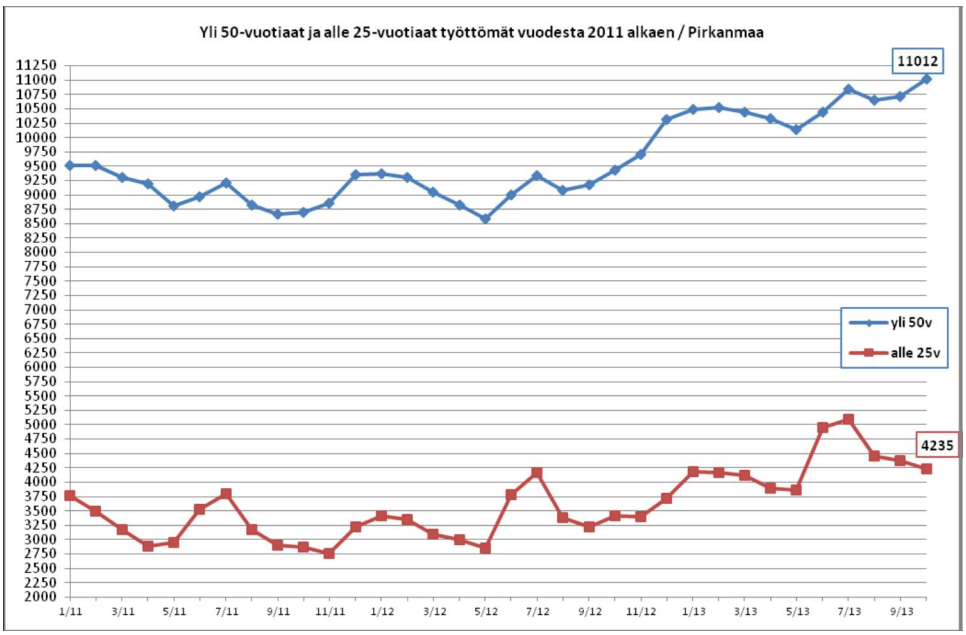

KUVIO 5. Työ- ja elinkeinoministeriö, Työnvälitystilasto
Pirkanmaan te-toimisto Hannu Antikainen

Miesten työttömyys kasvoi edelleen vuositasolla enemmän kuin naisten, mutta suhteellisessa työttömyyden kasvussa sukupuolten välinen ero supistui edelleen ja oli nyt 2 % -yksikköä. Osatyökykyisten työttömyyden kasvuvauhti hidastui edelleen. Kumpikin em. suuntaus on aiemmissa suhdannevaihteluissa ollut hienoinen merkki siitä, että taantuma saattaisi olla kääntymässä.

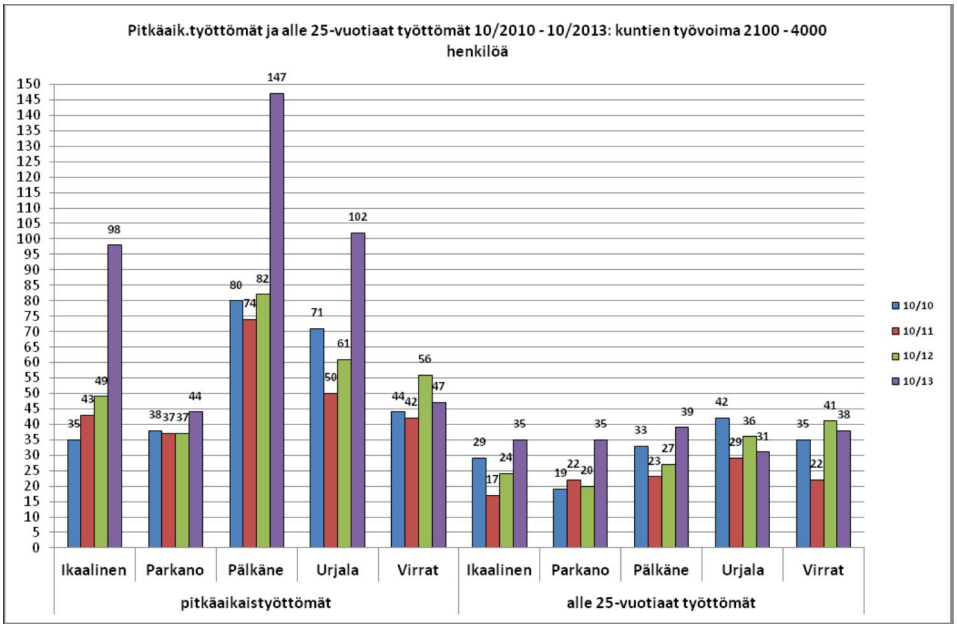

KUVIO 6. Työ- ja elinkeinoministeriö, Työnvälitystilasto
Pirkanmaan te-toimisto Hannu Antikainen

5.2 Virtolaiset työllisyydenhoidon palvelut

Virroilla harjoitetaan aktiivista työllisyyspolitiikkaa ja välityömarkkinoilla työllistäjinä toimivat mm. kaupungin viisi työpajaa (puu- ja muovityöpaja, remonttipaja, tekstiilipaja sekä ympäristöpaja), useat yhdistykset ja enenevässä määrin myös yritykset. Lisäksi kunta harjoittaa etsivää nuorisotyötä ja Virtain kaupungin liikelaitos Marttisessa toimii matalan kynnyksen starttipaja. Virtain kaupunki työllisti palkkatuella n. 40 henkilöä/kk vuonna 2012. (www.virrat.fi)

Virroilla ei aiemmin ole ollut ainoastaan nuorille suunnattua työpajatoimintaa. Tavoitteena on, että vuonna 2014 myös Virroilla käynnistetään nuorten työpajatoiminta osana laajempaa työllisyydenhoitokokonaisuutta, jota toteutetaan yhteistyössä Ruoveden kunnan kanssa. Virroilla ja Ruovedellä on vuoden 2013 aikana ryhdytty yhdessä aktiivisesti kehittämään työllisyydenhoidon eri toimijoiden välistä yhteistyötä toiminnan tuloksellisuuden tehostamiseksi. Tavoitteena on, että vuonna 2014 Virroille ja Ruovedelle muodostetaan yhteinen työllisyydenhoitoyksikkö, jossa toimijat ovat tiiviissä vuorovaikutuksessa ja palvelut pystytään tarjoamaan alueella jatkossakin lähipalveluina, mutta nykyistä tehokkaammin tiedonkulun ja yhteistyön parantuessa.

Virroilla eri tahot ovat jo vuosia sitoutuneet työllisyyden hoidon ja elinkeinojen kehittämiseen. Vuosittain allekirjoitetaan tahdonilmaus ja yhteistyösopimus työllisyyden edistämisestä. Työllisyyden hoidon ja elinkeinojen edistämissopimuksen allekirjoittajina ovat; Virtain kaupunki, Pirkanmaan TE-toimisto, Yritys-Suomi -palvelut, Virtain työttömät ry, Tampereen seudun ammattiopisto Tredu, Nuorisokeskus Marttinen, Virtain Yrittäjät ry, MTK-Virrat ry sekä ammattiyhdistysten edustajat. Seurantaryhmän kokouksissa seurataan myös työllisyydenhoidon tavoitteiden toteutumista. Tavoitteena on, että tämä edellä mainittujen tahojen edustajista koostuva seurantaryhmä täydennettynä Ruoveden kunnan edustajalla osallistuu myös Virtain ja Ruoveden yhteisen työllisyydenhoidon kehittämiseen ja seuraa myös tämän ko. hankkeen tavoitteiden toteutumista.

5.3 Virtain Työttömät ry:n työllistämistoiminta

Virtain Työttömät ry työllistää virtolaisia vähintään 500 päivää työttömyysetuutta saaneita, osatyökykyisiä ja heikossa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä. Yhdistys selvittää työttömien työnhakijoiden työllistymisedellytyksiä, parantaa työmahdollisuuksia sekä tarjoaa muita työllisyyttä edistäviä toimenpiteitä. Työttömien yhdistys kehittää välityömarkkinoita yhdessä Pirkanmaan TE-toimiston ja muiden toimijoiden, kuten Virtain kaupungin kanssa. Työllistettyjen tehtävät ovat pääosin kiinteistö-, keittiö-, siivous- ja myyntialan tehtäviä, avustavia rakennustöitä, vanhusten viriketoiminnan tehtäviä sekä ympäristönhoidollisia tehtäviä. Työnhakijan tilannetta kartoitetaan yhdessä TE-toimiston asiantuntijan kanssa, käyden läpi henkilön työllistymisedellytykset ja työllistymis- tai aktivointisuunnitelmaa päivittäen. Suunnitelmaa varten selvitetään työnhakijan valmiuksia palata työelämään ja etsitään ratkaisuja työkyvyn ylläpitämiseksi tai parantamiseksi. Yhdistys aloittaa vuonna 2014 neuvottelut paikallisten yritysten kanssa etsimällä niistä työkokeilu- tai palkkatuettuja työpaikkoja. Yritysten vastuuhenkilöiden kanssa sovitaan työnohjauksen menettelytavoista.

Kokeilu- tai työsopimus tehdään uusille työntekijöille aluksi kuukaudeksi. Kuukauden aikana arvioidaan henkilön työkykyä ja ammattitaitoa sekä käydään läpi työllistämisen pelisäännöt. Työntekijää aktivoidaan työntekoon, itsensä ja ammattitaitonsa kehittämiseen. Yhdessä TE-toimiston asiantuntijan ja sosiaali- terveydenhuollon työntekijöiden kanssa käydään läpi työntekijöiden yksilölliset työssä oppimisen vaiheet sekä selvitetään työllistymisen jatkomahdollisuudet esim. koulutuksen tai kuntoutuksen avulla. Työntekijät, joiden työkyky on olennaisesti heikentynyt, ohjataan työkykyarviointiin ja eläkeselvittelyyn.

Yritysyhteistyön lisäksi paikalliset rekisteröidyt yhdistykset ovat mukana työllistämisessä. Virtain työttömät ry kerää rekisterin paikallisista yhdistyksistä, vastuuhenkilöistä ja työkohteista. Virtain työttömät ry tekee valtakirjan jokaisen yhdistyksen kanssa, joka työllistää työttömän. Valtakirjassa sovitaan työllistämiseen liittyvät pelisäännöt ja velvollisuudet molemminpuolisesti.

Virtain kaupungin kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja vastaa työtoiminnasta Työttömien yhdistyksessä. Virtain Työttömät ry:n toiminnanohjaaja vastaa palkkatuella työskentelevistä. Virtain Työttömät ry on hakenut vuodelle 2014 työllisyyspoliittista avustusta

Pirkanmaan ELY-keskukselta. Työllisyyspoliittisella avustuksella edistetään työttömien työnhakijoiden työllistymistä. Avustuksella rahoitettavan toiminnan tulee parantaa työnhakijoiden yleisiä työmarkkinavalmiuksia, ammattitaitoa ja osaamista ja näin edistää heidän työllistymistään. Avustusta tulee käyttää erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien työttömien työllistymisen edistämiseen ja välityömarkkinoiden kehittämiseen. (Hankekuvaus, Askel Työhön, Työllisyyspoliittinen avustushakemus).

5.4 Sopimus työvoiman yhteispalvelusta pohjoisella Pirkanmaalla

Työvoiman yhteispalvelu eli TYP-tyyppinen palvelu on moniammatillista asiakaspalvelua, jossa useampi kuin yksi viranomainen vaihtaa tietoja ja tuottaa yhteistoiminnallisesti ja koordinoidusti palveluita vaikeasti työllistyvien työllistymisen edistämiseksi ja työllistymisen esteiden poistamiseksi. TYP-tyyppinen palvelu tähtää heikossa työmarkkina-asemassa olevien työnhakijoiden työllistymiseen ja työvoiman saatavuuden turvaamiseen ja sen avulla osaltaan toteutetaan myös sopimusosapuolten työllisyys- ja elinkeino- ja aluestrategioita sekä koulutus- ja sosiaalipoliittisia strategioita. TYP-tyyppinen palvelu kohdistuu sellaisille työttömille työnhakija-asiakkaille, joiden työllistymistä kohti avoimia työmarkkinoita voidaan edistää sopijaosapuolten yhteisillä palveluilla, joista käytetään myös nimitystä moniammatilliset palvelut. Tämä tarkoittaa sitä, että asiakas tarvitsee työllistyäkseen julkisten työvoimapalveluiden rinnalla myös kunnan järjestämisvastuulla olevia sosiaali- ja terveyspalveluita sekä lisäksi mahdollisesti KELAn tarjoamia kuntoutumispalveluita.

Palvelutarpeen määrittelystä vastaa Pirkanmaan TE-toimisto, joka myös ylläpitää tietojärjestelmää, johon asiakkuus merkitään. Palvelutarpeen määrittelyssä sovelletaan valtakunnallisia työvoiman palvelukeskusten toimintaa TE-hallinnossa ohjaavia linjauksia. TYP-tyyppisessä palvelussa noudatetaan palveluprosessia. Asiakaspalvelu on TYP-tyyppisen palvelun päätavoite. TYP-tyyppisen palvelun prosessilla tavoitellaan asiakaspalveluiden paranemista toimialueella. Palveluiden saatavuus ja saavutettavuus kuntatasoisina sekä palveluihin pääsemisen nopeus, tiivis moniammatillinen yhteistyö ja etäneuvontayhteyksien laaja hyödyntäminen ovat keinoja tavoitteen saavuttamiseksi.

Palvelun paranemisen todentamisen keinoista ja tavoitetasoista voidaan sopia vuosittain tavoite- ja tulosneuvottelujen yhteydessä.

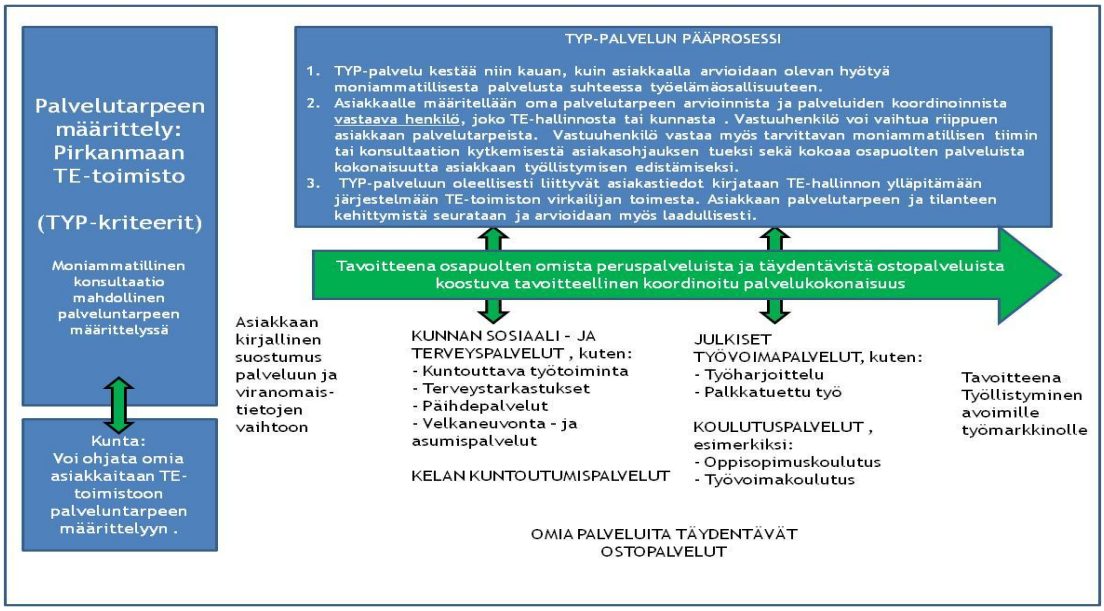

KUVIO 7. TYP-palvelun pääprosessi. (Innolink Research Oy Mikko Kesä)

Sopimus velvoittaa osapuolia työskentelemään yhteistoiminnallisesti ja koordinoidusti yhteistä palveluprosessia noudattaen. Selvyyden vuoksi todettakoon, että sopimus ei velvoita sellaisiin kustannuksiin, joita ei syntyisi ilman sopimusta.

Varsinainen asiakaspalvelu käynnistyy palvelutarpeen määrittelyn ja asiakkaan suostumuksen seurauksena. Suostumukseksi katsotaan asiakkaalta saatu kirjallinen lupa palvelun käynnistämisestä ja asiakastietojen vaihtamisesta viranomaisten välillä. Kun tarve TYP-tyyppiselle moniammatilliselle palvelulle poistuu tai sillä ei katsota olevan vaikutusta asiakkaan osallisuuteen työelämässä, asiakkuutta palvelussa ei jatketa. TYP-tyyppistä palvelua ohjaa ohjausryhmä, johon kukin sopijaosapuoli nimeää edustajansa. Osapuolet voivat nimetä myös yhteisedustajia. Isäntäkunta toimii ohjausryhmän alaisuudessa sekä vastaa ohjausryhmän kokoon kutsumisesta ja sihteerinä toimimisesta. Ohjausryhmä voi antaa isäntäkunnalle tehtäväksi toimimisen TYP-tyyppisen mallin edustajana ja sopijaosapuolena sekä esimerkiksi hakijatahona mahdollisissa yhteisissä kehittämishankkeissa. Isäntäkunta on toimeksi saatuaan yhteisiä tehtäviä velvollinen kuulemaan edustamiaan tahoja ja raportoimaan näille annetuista tehtävistä. Isäntäkuntana toimii Virtain kaupunki. Sopijaosapuolet nimeävät sekä vastuuhenkilön että yhteyshenkilön/yhteyshenkilöt TYP-tyyppiselle palvelulle. Vastuuhenkilö toimii ohjausryhmän jäsenenä. Yhteyshenkilö/yhteyshenkilöt toteuttavat varsinaista asiakaspalvelua.

Mikäli asiakaspalveluihin osallistuu useampia henkilöitä, voi osapuoli nimetä yhden henkilön, joka ensisijaisesti huolehtii TYP-tyyppisen palvelun toteuttamisesta ja koordinoinnista. Ohjausryhmä valvoo yhteystietojen ajantasaisuutta ja sitä, että osapuolet osoittavat työlle riittävät henkilöresurssit. Sopimus TYP-tyyppisestä palvelusta lähti kuntiin allekirjoituskierrokselle syyskuussa 2013; Virtain kaupunki on osaltaan allekirjoittanut sopimuksen.

6 POHDINTA

Virroilla ja Ruovedellä on vuoden 2013 aikana ryhdytty aktiivisesti kehittämään työllisyydenhoidon eri toimijoiden välistä yhteistyötä toiminnan tuloksellisuuden tehostamiseksi. Tavoitteena on, että vuoden 2014 aikana Virroille ja Ruovedelle muodostetaan yhteinen työllisyydenhoitoyksikkö, jossa toimijat ovat tiiviissä vuorovaikutuksessa ja palvelut pystytään tarjoamaan alueella jatkossakin lähipalveluina, mutta nykyistä tehokkaammin tiedonkulun ja yhteistyön parantuessa. TYP-tyyppisen toimintatavan käynnistyttyä ja ottamalla yhteistyöverkostossa Työelämätutka käyttöön ohjaustyössä tulee asiakasprosessiin johdonmukaista etenemistä ja päätösten läpinäkyvyyttä. Työllisyydenhoidon asiantuntijoiden oma asiantuntijuus on usein peräisin monelta eri alalta, jolloin Työelämätutkan tärkeä anti on toimia asiakaspalvelua yhdenmukaistavana ja jäsentävänä viitekehyksenä. Opinnäytetyön tekijä on vakuuttunut, että näillä suunnitelluilla systemaattisilla toimilla tulee olemaan hyvinkin myönteinen vaikutus virtolaiseen nuorisotyöttömyyteen. Vuodelle 2014 asetetaan tavoitteeksi, että jokainen alle 25-vuotias nuori kohdataan ja hänelle tarjotaan hänen yksilölliseen palvelutarpeeseensa parhaiten soveltuva palvelu mahdollisimman pian, viimeistään kolmen kuukauden kuluessa. Tavoitteena on, että vuonna 2014 käynnistyy virtolaisten yhteinen työllisyydenhoidon kehittymisen prosessi!

LÄHTEET

Julkinen työvoima- ja yrityspalvelulaki (916/2012). Luettu 12.12.2013. http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2012/20120916

Koulutustakuu osana yhteiskuntatakuuta. Luettu 12.12.2013. http://www.okm.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/Hankkeet/koulutustakuu/index.html?lang=fi

Kunnallisen nuorisotyön tulevaisuusodotukset. Suomen Nuorisotyö – Allianssi ry. Suomen Kuntaliitto. Luettu 14.12.2013 http://www.alli.fi/binary/file/-/id/665/fid/2560

Laki kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä 497/2003. Luettu 14.12.2013 Saatavissa: .http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030497.

Nuorisotakuu. Luettu 14.12.2013. http:// www.nuorisotakuu.fi.

Opetus ja kulttuuriministeriön verkkolehti. Luettu 14.12.2013. http://www.minedu.fi/etusivu/arkisto/2013/2111/nuoriso.html?lang=fi.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2012. Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma. Ehdotukset mielenterveys- ja päihdetyön kehittämiseksi vuoteen 2015. Julkaisuja 2012:24. Luettu 14.12.2013. http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=5197397&name=DLFE-24926.pdf.

TE-palvelujen asiakkuuslinjaukset. Työ- ja elinkeinoministeriö. TEM/2551/00.03.05.02./2013

TEM Raportteja 8/2012. Työllisyys- ja yrittäjyysosasto Raportti 15.3.2012. Luettu 14.12.2013. http://www.tem.fi/files/32352/Nuorten_yhteiskuntatakuu_-tyoryhman_raportti_(2).pdf.

Terveydenhuoltolaki 1326/2010. Luettu 14.12.2013. http://www.finlex.fi/fi/laki/smur/2010/20101326.

Työllisyyspoliittinen avustus. Luettu 14.12.2013. http://www.ely-kes-kus.fi/documents/10191/57695/Tyollisyyspoliittisen_avustuksen_hakeminen_vuodelle_2014.pdf/43636fb9-7de5-4dba-9713-ad7c2639c92c

Työttömyysturvalaki 1290/2002. Luettu 14.12.2013. http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2002/20021290?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=ty%C3%B6tt%C3%B6myysturvalaki

Virtain kaupunki työllistämistoiminta. Luettu 14.12.2013. http://www.virrat.fi/kaupunkipalvelut/hallinto-ja-talous/tyollistamistoiminta/.